

Utgave: Torsdag 18. mars

Forsida

Kommentar

Politikk

Innenriks

Utenriks

Med andre ord

Vitenskap

Meninger

Kultur

Hvis vi forventer at folket skal forsvare landet, med eller uten våpen i hånd, må vi forberede oss.

Roskilde-festival for alle!

KRONIKK | Johannes Kibsgaard, major

OVERGANGSRITE: Nøkkelord for gjennomføringen av en grunnleggende militær utdanning for alle er enkelhet, samhold og mestring, skriver Johannes Kibsgaard. Her fra en militærøvelse. FOTO: Hedvig Antoinette Halgunset, Forsvaret

Forsvarssjefen har rett når han sier at det er ikke Forsvaret alene som skal forsvare Norge. Utenlandsk støtte må sees på som en forsterkning, ikke en bærebjelke. Offiserene Terje Bruøygaard og Erik Elden har i Prosjekt Utsyn pekt på et kritisk moment som er i ferd med å gå tapt i forsvarsdebatten. Offentlig fagmilitær debatt er fokusert mot fysiske faktorer som baseplassering og antall kampvogner. Bruøygaard og Elden viser til både anerkjent militærteori og sterk historisk presedens som til sammen peker mot at selv om den fysiske dimensjonen i krig har stor betydning, så er det den moralske som stort sett avgjør – blant soldatene, men også hos befolkning og styresmakter.

I det norske tilfellet gjelder dette ekstra sterkt, fordi vi ikke bare må ha konsepter som gjør det for kostbart å gå i strid med oss, men det også må være slik at det ikke frister å okkupere oss.

I den grad vi skal konfrontere store motstandere på like fot, så kan det vel være på dette punkt: ingen skal være så gode på defensive hybride operasjoner som oss. Hvordan kan vi få til det, når vi er så små? Jo, fordi tilliten vi har til hverandre i dette landet ikke bare er hyggelig, men av enorm militær verdi. Hvis bare noen prosent av de cirka to millioner norske borgere i vernepliktig alder (18-44 år) gjør motstand på et eller annet vis, må en okkupant være ekstremt motivert for å bli i Norge. Denne bekymringen kan være nok til at motstanderen lar være å prøve.

En grunnleggende militær utdanning skal være tilrettelagt for alle. Fysiske funksjonshemninger er ikke diskvalifiserende – mens et kriminelt rulleblad som regel er det. Nøkkelord for gjennomføringen er enkelhet, samhold og mestring. Vi har ikke tid og penger til å lære 60.000 personer å skyte hvert år, men vi må fostre et tankesett som gjør at borgerne tør å gå i kamp, det være seg som soldat, grenselos eller gå-sakte-arbeidende byråkrat i en situasjon hvor landet er okkupert. Vi må leve og trives utendørs – naturen er det norske folks viktigste alliansepartner.

Jeg mener at et minimum av militær kompetanse er nødvendig for en myndig borger i en demokratisk småstat, og det er vel verdt å investere fire uker til dette. Jeg er overbevist om at hvis dette gjøres riktig, vil det oppleves som attraktivt. Ikke fordi det i seg selv er gøy, men fordi det er målrettet, hardt og sammenbindende. Mennesker trenger overgangsriter. Russetid og fadderuke er bleke erstatninger. Det folk trenger er en prøvelse som overbeviser deg selv og samfunnet om at du er en voksen borger. En voksen borger er i alle tilfeller en kriger – for de fleste av oss i overført betydning. Vi kjemper hver dag mot livets utfordringer, det være seg rasisme, tidsjag eller andre ting.

«Borgersoldaten skal ikke underkaste seg Staten.»

Forsvaret kan tilby en overgangsrite som er til nytte – for deltagerne og samfunnet. Selvhjulpenhet, mental og fysisk utfordring, å danne samfunn med andre og hjelpe til er sentrale verdier for voksne borgere. Som i dag, vil 15 prosent i fortsettelsen fullføre ett år førstegangstjeneste. Forsvaret skal ikke indoktrinere landets ungdom i løpet av noen sommeruker. Borgernes internalisering av norske kjerneverdier – som respekt for natur, menneskerettigheter og selvbestemmelse – foregår gjennom oppdragelsen i hjemmet, utdanningen i skolevesenet og deres inntreden i den offentlige meningsbrytningen etter hvert som de nærmer seg å bli voksne. Forsvaret skal gi dem ferdigheter, tro på seg selv, tro på hverandre og øke forpliktelsen til motstand, hvis landet en gang blir truet.

Borgersoldaten skal ikke underkaste seg Staten. Staten skal stimulere borgernes selvstendige forpliktelse til forsvar for felles verdier. De som leder an skal høste sin autoritet gjennom faglig dyktighet, engasjement og ved å være gode rollemodeller som deler rekruttenes kår.

Hvis Roskilde-festivalen klarer å tilrettelegge for 130.000 personer på ett sted, så er det peanøtter for Forsvaret å drifte seks teltleirer à 10.000 personer rundt omkring i landet. Godt planlagt bruk av stadig tjenestegjørende og militært reservepersonell gjør dette mulig. Lagføreren som til daglig har ansvar for utviklingen til ti soldater med kompleks teknologi, har på sommeren ansvar for 100 borgersoldater som utdannes så å si uten teknologi. Borgerne som nettopp har gjennomført ett år førstegangstjeneste, får utviklet lederskapet sitt som leder for ti ferske borgere året etter at de selv var i samme sko.

Frankrike har allerede satt i gang, selv om hensikten er annerledes, nemlig å skape samhold i et fragmentert samfunn. De er i gang med en opptrapping som har som mål å ta inn hele årskullet på 800.000 om noen år. Selv om hensikten er mer sivilt rettet, er poenget at hvis et sammenlignbart høykostland klarer dette, så klarer vi det. Vi bør som dem begynne i det små og basere oss på frivillighet.

Da lærer vi underveis og innbyggerne får direkte medvirkning i utviklingen. Min subjektive mening som trønder, vil være å foreslå å begynne midt i landet: der vet jeg at dugnadsånden, kreativiteten og den militære interessen er stor.

Dette innlegget står for forfatterens personlige profesjonelle regning og uttrykker ikke noe offisielt syn til noen avdeling i Forsvaret.

---

jkibsgaard@mil.no

Del artikkelen